

2. פרשיית המפגש עם ילדה בעלת חזות תימנית שגדלה במשפחה אשכנזית בארצות הברית

א. בעדותו בעניין זה לפני הוועדה מסר הרב אבידור הכהן כי בשנת 1963 בהיותו בביקור בניו יורק, ראה, באחד המפגשים שם, ילדה בעלת חזות פנים תימנית כבת 10 או 11, בת למשפחה אשכנזית, וכי נאמר לו שהילדה אומצה בישראל (אמה ישראלית ואביה אמריקאי) וש"יש פה עוד משפחות שאימצו ילדים תימניים". עוד הוסיף הרב, כי "בתוך הסביבה (בניו יורק – הוועדה) התהלכה שם רכילות סביב אדם אחד שהוא כבר לא בחיים שהוא המארגן של האימוצים האלה" (הכוונה לרב ברגמן – הוועדה).

דברים אלה, עמדו בבסיס הכתבה המסעירה שפורסמה במחצית שנות השישים, באחריותו של עורך "העולם הזה" מר שלום כהן ז"ל, לפיה, תינוקות של עולים יוצאי תימן נחטפו בישראל, הוברחו לארצות הברית ונמסרו שם למשפחות מעוניינות תמורת סכומי כסף גדולים (5,000 דולר לתינוק).

ב. למרבית הצער, מר שלום כהן, עורך השבועון שהיה אחראי לכתבה, נפטר והארכיון של השבועון נשרף; ולא ניתן, על כן, לאתר ולבחון את מקורות המידע ששימשו לכתבת הכתבה. על פי המידע הכללי שהגיע לוועדה, השמועה שרווחה בשעתו בעניין זה, אמרה כי מי שעמד מאחורי הברחת תינוקות לארצות הברית היה הרב ברגמן (מקורבו של יצחק רפאל, מראשי הסוכנות באותה תקופה), וכי היו מעורבים בפרשה גם שניים מעוזריו. השלושה נחקרו בעניין זה בשעתו – אך חקירתם לא העלתה דבר, וגם השלמת החקירה על ידי הוועדה לא הניבה פירות. הרב ברגמן הועמד לדין בניו יורק בשל הונאה בעסק של סיעוד לקשישים שקיים שם, הורשע, נדון למאסר ונפטר לפני הקמת הוועדה הנוכחית (לפני שנפטר, מסר הרב ברגמן עדות לפני חוקרי וב"מ).

ג. אחד מעוזריו של הרב ברגמן – שהכחיש כל קשר להברחת תינוקות לארצות הברית – גידל שני ילדים מאומצים, בן ובת. חקירת נסיבות האימוץ העלתה, כי הבן נולד בירושלים בשנת 1948 ונמסר לאימוץ בהסכמת אמו הביולוגית, ואילו הבת אומצה בניו יורק. ככל שניתן היה לברר גם הבן וגם הבת, לא נולדו להורים יוצאי תימן, וכאמור, האימוץ בישראל נעשה בהסכמת האם הביולוגית.

ד. משפחות הנעדרים מצאו בדברי הרב הכהן ובתוכן הכתבה שפורסמה בשבועון "העולם הזה", "ראיה חותכת" לכך ש"חבורת הרב ברגמן" עסקה בחטיפתם של תינוקות תימניים ומכירתם בארצות הברית, על דעתם של חברי הנהלת הסוכנות וראשי המדינה, כאשר ההעברה לארצות הברית נעשתה - בין היתר - באמצעות אנייה של חברת צים, שהוכשרה במיוחד לצורך זה. הוועדה לא מצאה אחיזה בראיות לעמדה זו של המשפחות. ולא למיותר יהיה לציין כי חוקר מטעם הוועדה ביקר בחברת צים ולא מצא דבר התומך בטענה זו, וכי במהלך החקירה נשמעה עדותו של מי שהיה ראש שירות הביטחון הכללי שהבהירה כי ל"הד"ם".

ה. כאמור, על פי החומר שהובא לפני הוועדה, אין לשלול את האפשרות שתינוקות בודדים נמסרו לאימוץ מבתי התינוקות שבמחנות העולים - או מבתי החולים שבהם אושפזו והחלימו - במסגרת של מסירה מזדמנת לאימוץ, על רקע של ניתוק הקשר עם המשפחות. כן אין לשלול לחלוטין את האפשרות, שבין המשפחות המאמצות במתכונת זו, מצויות גם משפחות יהודיות מארצות הברית, וזאת על אף שעל פי החומר הכולל שהובא לפני הוועדה, ככלל, לא נמסרו תינוקות לאימוץ למשפחות מתו"ל. יהיו הדברים כאשר יהיו, פרט לכתבה שפרטיה אינם ניתנים לבדיקה כיום, לא נמצאה אחיזה כלשהי לטענה, שמדובר כאן בגילוי של "חטיפה ממסדית".

ו. סיכומם של דברים: הימצאותה של ילדה בעלת חזות תימנית מאומצת במשפחה אשכנזית בארצות הברית, כשלעצמה, אינה תומכת בקיומה של חטיפה ממסדית, כאשר, מצד אחר, האפשרות של מסירה מזדמנת לאימוץ הותירה מקום - עיונית וערטילאית - להעברת תינוק כזה או אחר לארצות הברית כמקרה "פרטי".

המאמץ שעשתה הוועדה, בעזרתו האדיבה של מנכ"ל הסוכנות, להניע מי שהם בעלי חזות תימנית וגדלו בארצות הברית במשפחות אשכנזיות לגלות עצמם - או מי שמכירים כאלה לחשפם - לא נשא פרי, וגם הפניות לראשי העדה התימנית בנוי יורק (מר גיאת) וקנדה (מר משה נחום), לא הביאו לחשיפתו של "חטוף" - במשמעות שניתנה ל"חטיפה" על ידי הדוגלים בחטיפה ממסדית - שגדל כ"מאומץ" בארצות הברית.

ולא למיותר יהיה לציין כאן, כי חברת הוועדה - השופטת (דימ') קובל - יצאה לקראת סיום פעילות החקירה, יחד עם עו"ד יוסיפוב (חוקר הוועדה) לנוי יורק לבדיקת חומר שהוחזק בפרקליטות שם בקשר לפרשת הרב ברגמן על מנת לברר שמא

השתרעב לתוכו חומר הקשור לחקירה, בהיותה שם יזמה השופטת (דימ') קובל שיחה עם מר גיאת, מראשי העדה התימנית בניו יורק - הנמנה בין הדוגלים בטענת החטיפה הממסדית - וביקשה להפגישה, או למסור לה, למצער, מידע שיאפשר פגישה, עם "תינוק חטוף". ברם, הובהר לה, שאין למר גיאת מידע העשוי לסייע לה לקיים פגישה כזו, וגם החומר שנבדק על ידה בקשר לפרשת ברגמן, לא חשף מידע כלשהו בהקשר זה.

3. פרשת צילה לוי

א. העובדות

(1) הגב' צילה לוי, אישה שחומת עור, גדלה כמאומצת אצל משפחה אשכנזית בקיבוץ עין המפרץ, שקיבלה אותה לאימוץ - בהיותה כבת חודשיים - ממעון פרטי, שניהל והחזיק בחיפה רופא, ד"ר שמוקלר.

הגב' לוי מאמינה, כי היא נמנית בין ילדי העולים מתימן, שנעלמו להוריהם; והגב' מרגלית עומסי, מעולי תימן, סברה, על סמך דמיון חזותי בעיקרו של דבר, כי הגב' לוי, שהייתה בעת המפגש ביניהן בת יותר מארבעים, הינה בתה שנעלמה בשנת 1949, סמוך לאחר העלייה ארצה.

בבדיקת ד.נ.א. שנערכה על ידי החוקר ד"ר חסן חטיב מהאוניברסיטה העברית בירושלים, נמצא כי הגב' לוי היא בתה של הגב' עומסי. דא עקא, שעל פי תעודת העולה, עלו הגב' עומסי ובתה לארץ ביום 25.9.1949 והבת - התינוקת - נעלמה בינואר 1950; ואילו צו האימוץ בעניינה של הגב' לוי ניתן כבר בחודש נובמבר 1948.

במצב דברים זה, נערכה בבדיקת ד.נ.א. חוזרת, באותו מכון של האוניברסיטה העברית שבו נערכה הבדיקה הראשונה, וחוות הדעת שניתנה על פיה קובעת: שהתוצאה הראשונה הייתה שגויה. חוות הדעת של הבדיקה החוזרת, חתומה על ידי ראש המעבדה, פרופסור סולר, ועל ידי עורך הבדיקה הראשונה, ד"ר חסן חטיב.